

7. BÖLÜM

SİNDİRİM SİSTEMİ (SYSTEMA DIGESTORIUM)

Rahime ŞEKERCİ¹

Yaşamın devam edebilmesi için enerjiye ihtiyaç vardır. Sindirim sistemi ile dışarıdan alınan büyük moleküllü besin maddeleri, kimyasal ve mekanik ihtiyaçlar için enerjiye çevrilir. Karbonhidrat, protein ve yağ gibi besin maddelerinin vücut içinde yapı taşlarına parçalanıp, hücre zarından geçebilecek hale gelmesine sindirim denir. Besinler fiziksel ve kimyasal sindirim olmak üzere iki basamakta parçalanıp sindirilir. Besinlerin ağız yoluyla alınıp dil, diş, mide ve bağırsak hareketleri ile küçük parçalara ayrılması işlemine (mekanik) fiziksel sindirim denir. Fiziksel sindirim ile parçalanan besinler su ve enzimlerin yardımıyla yapı taşlarına ayrışır. Bu işleme ise kimyasal sindirim adı verilir. Bu basamaklardan sonra besin molekülleri bağırsak duvarlarından emilir. Sindirilemeyen ve emilemeyen besin maddeleri defekasyon (dışkılama) işlemi ile vücuttan dışarı atılır.

Sindirim sistemi iki temel bölümden oluşur. Bu iki temel bölüm, sindirim kanalı ile sindirime yardımcı organ ve bezlerdir.

Sindirim kanalı (canalis digestorius): Sindirim kanalı ağızdan başlayıp anüse kadar uzanır. Yaklaşık 8-10 metre olan bu kanalı sırasıyla; ağız boşluğu (cavitas oris), yutak (pharynx), yemek borusu (oesophagus), mide (gaster), ince barsaklar (intestinum tenue), kalın bağırsaklar (intestinum crassum), rectum ve anüs oluşturmaktadır.

Sindirime yardımcı organ ve bezler: Karaciğer (hepar), pankreas (pancreas) ve tükürük bezleri (glandulae salivariae) salgılarını özel kanalları ile sindirim kanalına boşaltan organ ve bezlerdir (Şekil 1).

¹ Öğr. Gör. Dr., Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Anatomi AD.,
sekercirahime@gmail.com

ritonealdır. Embriyolojik dönemde tamamen peritonla sarılı iken gelişimlerini tamamladıktan sonra sadece ön yüzlerinde periton bulunan organlara sekonder retroperitoneal organ denir. Duodenum (ilk parçası hariç), colon ascendens ve descendens, pancreas ve rectum sekonder retroperitoneal organlardır.

Meso iki yapraklı periton plikalarıdır ve sardıkları organa göre isimlendirilirler. Mesolar peritonla sarılı bazı organların karın arka duvarına tutunmasını sağlayan yapılardır. Mesenterium; jejunum ve ileum'u sarıp karın arka duvarına tutunmasını sağlayan yapıdır. Mesoappendix, mesocolon transversum, mesometrium ve mesosalpinx vb. vücutta yer alan diğer oluşumlardır. Retroperitoneal ve sekonder retroperitoneal organların kendilerine ait meso'ları yoktur. Visseral periton ile sarılı iki organ arasında yer alan iki peritoneum yaprağına omentum denir.

Omentum minus: Karaciğeri saran visceral periton midenin curvatura ventriculi minor'u ve duodenum'un birinci parçasına uzanır. İki organ arasında kalan bu iki periton yaprağına omentum minus denir. Omentum minus lig. hepatoduodenale ve lig.hepatogastricum olmak üzere iki kısımdan oluşur. Lig. hepatoduodenale içinde duc. choledochus, v.portae, a. hepatica propria yer alır.

Omentum majus: Midenin ön ve arka yüzünü saran visseral periton midenin curvatura ventriculi major'unda birleşir. Bu yapı aşağı doğru symphysis pubis'e kadar ilerler. Bu seviyede arka tarafa doğru kıvrılarak tekrar yukarı çıkan iki yapraklı periton yapısı colon transversum'a tutunur. Meydana gelen bu dört yapraklı peritoneum viscerale yapısına omentum majus denir. Omentum majus oldukça hareketli bir oluşumdur. Karın boşluğunda meydana gelen enflamasyonlu bölgeyi sararak daha da yayılmasına engel olur. En büyük periton plikası olan omentum majus karın içi organlarının ısılarını dengede tutar.

KAYNAKLAR

1. Arıncı K, Elhan A: Anatomi, Güneş Tıp Kitabevleri, 6.Baskı, İstanbul, 2016
2. Şenyılmaz Y, Saylam C: Anatomi: Ege Üniversitesi Basımevi, Bornova-İzmir, 1999
3. Şahin B:Sağlık Bilimleri İçin Resimli Temel Anatomi, İstanbul Tıp Kitabevi, İstanbul, 2019
4. Yıldırım M: Sağlık Yüksek Okulları İçin Resimli İnsan Anatomisi,6.Baskı, Nobel Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2019
5. Faiz O, Blackburn, Moffat D, Büyükmumcu M. (Çeviri Ed.) : Bir Bakışta Anatomi, 3. Baskı, İstanbul Tıp Kitabevleri, İstanbul, 2016
6. Gövsa Gökmen F: Sistematik Anatomi, İzmir Güven Kitabevi, İzmir,2008
7. Mutluay ŞD: Sağlık Bilimleri İçin Anatomi, Akademisyen Kitabevi, Ankara, 2020
- 8.Ozan H:Ozan Anatomi, Klinisyen Tıp Kitabevleri, 3. Baskı, 2013